Vergilius Maro, Publius; Servius [Comm.]; Donatus, Aelius [Comm.]; Landinus, Christophorus [Comm.]; Domitius <de Calderiis> [Comm.]: Opera: Bucolica et Georgica
Nürnberg: Anton Koberger, 1492 Seite 602

ſuperiores gloria vicerat: quarto oĩbus tu pſtitiſti. Vulcani manibus paria iduat arma. Bene addidit paria:
nam etiã æneas babuit arma vulcãia: licet poſſumus dicere qđ boc Turnus nõ ignoraret: nõ tñ boc valde
idoneũ cõprobaẽ. Vobis aiam bãc ſ.l. Bñ ſibi & fauorẽ cõciliat populi: & a ſoceri nomĩs pĩudicio Latini
ĩplicat voluntatẽ. Vlli veteꝝ v.ſ. dicim⁹ & ſcđus illi & ſcđus ab illo. Nec drãces potius ſiue bæc eſt ira deo
rũ morte luat. ſiue bæc virtus & gloria tollat. Sẽſus obſcure qdẽ dictus: ſed facilis: & q de vſu nunq̃ʒ rece-
dat. nam ita irati de inimico dicere cõſueuimus abeat: nec bõis meis nec malis itei ſit rebus: nolo fit aut glo
riæ meæ pticeps: aut in me iuidiã ex ĩfœlicitatis cõmunione cõmoucat ſicut nunc de drance dicit: ſiue bæc
ira deoꝝ morte luat. i. ſi pitur⁹ ſum nolo ĩuidiã ſuſtiere: ſi Drances piter forte moriaẽ. Si vero me virtus &
gloria comitabiẽ nolo ignauus fœlicitatis alienæ ſit particeps: ſi dũ meis pugnat auſpiciis forte ſuperarit.
DO. Deuoui. Qualitas iſta verborum miſerationem potius q̃ʒ pugnaturi audaciam demonſtrat.
CHRI Sin & opes. Oſtendit ꝙ nõ ſit cedendũ qa adbuc & opes & auxilia ſupſunt latinis: nec oĩa pdi-
derunt: & id qđ pdiderunt non ſua ignauia: ſed aduerſa fortuna: quæ mutari in melius poſſit perdiderunt.
Adiũgit poſtemo nec troiãos ſine clade diſceſſiſſe a pugna. Non erit auxilio. cum ſupſint vires & opes
latinis: nec minus afflictus ſit boſtiũ exercitus qui ipſi no videẽ eſſe deſperandũ. Et qa reſponſa venerant a
Didone qbus negauerat ſe auxilio venturꝝ: oñdit multos eſſe duces qui iã venerũt. His ergo oibus argu
mentationibus non modo cõfutat deſpationem reꝝ: ſed omnia facilia oñdit: & omia oñdit & turpia & in-
utilia: cũ qui conſultat tutum & boneſtũ ſemp proponere debeat. Quod ſi me ſolũ. Hoc reſtabat de iis
quæ in illũ contorſerat Drãces. Ergo pollicẽ apte ſi æneas boc velit ſe ſolum omnem belli molem ſubitu-
rum: neq̃ʒ ſe eſſe adeo imbellẽ. vt de victoria deſpet: aut quenq̃ʒ q̃ʒuis fortiſſimũ recuſet. Poſtremo ſi pereũ
dum ſit paratus eſt deuouere aiam. Socero & lati. i. ad ſalutem ſoceri & latinoꝝ. Proprie eñ deuouere eſt
aliqđ morti exponere. Vnde dicebanẽ milites deuoti: qui pro ſalute ĩperatoris mortẽ ſubire parati eſſent. Deuotus
Magnum pſtet achillẽ. Exbibeat ſe talem: q̃lis achiles fuit. Nec d. Concludit ꝙ ſiuè vincendus ſit pro-
pter iram deorum: ſiue ex virtute reportaturus gloriam non vult Drancem bæc pericula ſubire.

Certantes: caſtra æneas aciemq̃ʒ mouebat
Nuncius ingenti per regia tecta tumultu
Ecce ruit: magniſq̃ʒ vrbem terroribus implet
Inſtructos acie tbyberino a flumine teucros
Tyrrbenãq̃ʒ manum totis deſcẽdere campis.
Extemplo turbati animi: concuſſaq̃ʒ vulgi
Pectora: & arrecte ſtimulis baud mollib⁹ iræ
Arma mãu trepidi poſcũt: fremit arma iuuẽt⁹
Flẽt mœſti: muſſãtq̃ʒ pr̃es: bic vndiq̃ʒ clamor
Diſſenſu vario magnus ſe tollit in auras
Haud ſecus atq̃ʒ alto in luco cũ forte cateruæ.
Conſedere auium: piſcoſoue amne paduſæ
Dant ſonitũ rauci per ſtagna loquacia cygni.
Immo ait ciues o arrepto tempore turnus
Cogite concilium & pacem laudate ſedentes
Illi armis in regna ruunt: nec plura locutus
Corripuit ſeſe: & tectis citus extulit altis.
Tu voluſe armari volſcorum edice maniplis
Duc ait: & rutulos equites meſapus in armis
Et cum fratre coras latis diffuudite campis.
Pars aditus verbis firment: turreſq̃ʒ capeſſant
Cætera qua iuſſo mecum manus inferat arma
Ilicet in muros tota diſcurritur vrbe.
Conciliũ ipſe pater: & magna incepta latinus
Deſerit: ac triſti turbatus pectore differt.
Multa quæ ſe incuſat qui non acceperit vltro.

SER. Caſtra æneas aciẽ mouebat. i. ducebat
exercitum: vt nos caſtra mouemus. Lucanus:
Brunduſiũ decimis iubet bãc attingere caſtris
id eſt decima deductione. Fremit arma iuuen-
tus. Hoc eſt fremebãt ad arma. arma militaris
vox eſt. Muſſant. Modo quæruntur. Diſſen
ſu vario. Alii enim Turni dicta: alii drancis di
cta probant. Piſcoſoue amne paduſæ. Paduſa
pars eſt Padi. nam Padus licet vnus ſit fluui⁹:
babet tñ fluẽta plurima. e quibus qui eſt padu
ſa quibuſdam locis facit paludem: quæ plena
eſt cygnorum. Stagna loquacia. In quibus ba
bitãt cygni loquaces. Sauci aũt τῶν μεσῶν
eſt nam mõ canoros ſignificat. alias vocis peſ-
ſimæ. Iuuena. Rauci tbeſeidæ codri. ſicut vene
num etiã de bono & malo dicitur vt odor bo
nus & malus vocaẽ. Arrepto tempore. Inuẽ-
ta opportũitate. Sedẽtes. Pigri: vt Immuniſq̃ʒ
ſedens aliena ad pabula fucus. Armari edice
Figurate. Dic vt armentur. edice autem eſt im
peratiuus. nam ab omnium cõiugationum in
finito detracta re ſyllaba vltima fit ĩperatiuus
vt amare ama: docere doce: legere lege: audire
audi. cum autem fac vel dic dicimus apocopẽ
verba patiũtur. Maniplis. Ars quidem exige
bat vt ma baberet accentum. ni longa quidẽ ẽ
ſed ex muta & liquida quod quoties fit tertia
a fine ſortitur accentum: vt latebræ tenebræ. ta
men in boc ſermone. vt ſecunda a fine accentũ
babeat verſus obtinuit. Mãiplis. Signiferis: q
ſcđm antiquũ morẽ in legione erant triginta.
Legio aũt babebat ſex cobortes: ſexagita cẽtu
rias. licet in bis rebus acceſſu tẽporis ducũ va-
rietas ſemper mutauerit militiæ diſciplinam.
Eqtes meſap⁹ in armis & cũ fratre coras latis
diffũdite cãpis. Equitem in armis. i. armatum
nam figura eſt. Meſap⁹ autem vt diceret vita-
uit bomeœoteleutõ: nã vitioſũ erat voluſe edi-
ce meſape ergo meſap⁹ aut antiqu⁹ ẽ ntũs. vt

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-85/0601
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG